

PL 4237. 2. sz. (Bányai-kegyszer)

Másolat

cs. l. sz. 1. sz. 2. sz. 3. sz. 4. sz.

PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT DIN CLUJ
SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KOLOZSVÁR

A kommunisták Romániai Pártja Északerdélyi Tartományi Bizottságának
H e l y b e n

Pártunk Végrehajtó Bizottsága Vladescu Racoasa nemzetiségi miniszter törvénytervezetének áttanulmányozása és megvitatása után a következő határozatot hozta :

Központi Végrehajtó Bizottságunk útján kérjük a Miniszter Elvtársától törvénytervezetének a mellékelt javaslatunk szellemében való átdolgozását.

Kérjük a Kommunista Párt titkárságát, tanulmányozza át mellékelt javaslatunkat, hogy azt legközelebbi közös ülésünkön megvitathassuk.

Kolozsvár, 1944 december 20.

Elvtársi üdvözlettel

1 drb. melléklet

P.H. Olvashatatlan aláírás
titkár

A román Nemzetiségi Törvénytervezet kétségtelenül igen örvendetes fejlődést jelent az előző antidemokratikus román és magyar törvénytervezetekkel szemben, Mágsem mondható megoldásnak, amely szocialista szempontból kielégítő volna. Ez a javaslat kompromisszum a nacionalista és a szocialista államszemlélet között, de még ebben a formájában is több megszorítást tartalmaz, mint akár az 1868. évi magyar nemzetiségi törvény, akár az észt, litván, finn vagy csehszlovák nemzetiségi törvények és messze áll a svájci nemzetiségi törvény liberális szellemétől, még messzibb a szovjet köztársaságok szövetségének szocialista szellemű felfogásától.

A törvénytervezet nem vette figyelembe a gyulafehérvári határozatok ama alapvető tételét, hogy "minden nemzet önmagát kormányozza, saját nyelvén, a saját maga kebeléből választott egyének által", és nem vette figyelembe a győztes szövetséges hatalmak és Románia között 1919. december 9.-én kötött szerződés ama rendelkezését sem, amely a magyar és a szász nép számára önkormányzat megadását tette lehetővé.

↑ A méltányos és igazságos, szocialista szellemtől vezetett nemzetiségi törvénynek a népek egyenjogúsága elvéből kell kiindulnia, Amint nem tehetünk különbséget kis népek és nagy népek között a nemzetközi jog területén, épen úgy az állam keretén belül élő népek között sem lehetnek első és másodrangúak, hanem mindenik számára a teljes egyenlőséget kell biztosítani.

A fenti elveknek gyakorlati megvalósíthatása céljából a tulnyomó többségben azonos, de nem román nemzetiségű területeket önálló közigazgatási területekké kellene megszervezni és e kerületek, kantonok számára a teljes belső önkormányzatot biztosítani. Magától értetődően ezekben a kerületekben, kantonokban, a hivatalos nyelv az illető nemzetiség nyelve kellene hogy legyen. Ezekben a kerületekben a kisebbségben élő nemzetiségeknek, tehát a románnak is, ugyan-

olyan jogai lennének, mint amilyen jogokat élveznek a nemrománok a román többségű kerületekben.

Antidemokratikus a törvénytervezetnek az a rendelkezése is, amely a nemromán anyanyelv használatát a kérvényekben és beadványokban csak ott engedi meg, ahol a lakosságnak legalább 30%-a ugyanazon anyanyelvű nemzetiséghez tartozik. A kérelmezés joga olyan magától értetődő alkotmányos és emberi jog, amelytől senki meg nem fosztható és senki sem kényszeríthető arra, hogy kérelmeit általa nem ismert nyelven, más által szerkesztesse.

Ugyancsak antidemokratikus a törvénytervezetnek az a része is, amely a községi és törvényhatósági testületekben és bíróság előtt is a saját anyanyelv használatát, azaz azonvaló felszólalás jogát csak akkor engedi meg, ha az illető nemzetiség ama területén az összlakosság 30%-át eléri. A jogegyenlőség és a demokrácia elvének egyedül az felel meg, hogy mindenki a saját anyanyelvén szólalhasson fel bármilyen testület előtt.

A jegyzőkönyvelés tekintetében, gyakorlati szempontok figyelembevételével, már inkább lehetne csorbát ejteni a népi egyenjogúság elvén. A 30% számarány azonban itt is túl magas. Közérdek és demokratikus kívánság, hogy lehetőleg mindenki megérthesse a jegyzőkönyv nyelvét is, éppen azért ott, ahol a lakosságnak vagy az érdekelt tagoknak legalább 20%-a a többségtől eltérő más nemzetiséghez tartozik, az illető nemzetkisebőség nyelvén is kötelező módon kellene a jegyzőkönyveket vezetni.

Az alsobbfokú Közigazgatási és bírósági területek, hatóságok és más intézmények hivatalos nyelve az a nyelv lenne, amely a hatásköré alá tartozó lakosság legalább 80%-ának anyanyelve. Ha több olyan nemzetiség van, amely az összlakosság legalább 20%-át eléri, akkor két vagy több hivatalos (:jegyzőkönyvi:) nyelv lesz. Az alsóbb hatóságok és intézmények felettes hatóságaikkal azon a nyelv-

ven vagy azokon a nyelveken leveleznek, amely az ő hivatalos (: jegyzőkönyvi :) nyelvük. Ugyanigy történik ez az egymásközti viszonylatban is.

Az igazságszolgáltatásban feltétlenül biztosítani kell az anyanyelven való felszólalás jogát minden egyes jogkereső számára. Az iratváltás és jegyzőkönyvelés nyelve vagy a fenti jogelvek figyelembevételével történik vagy pedig a gyengébb félnek, az alperesnek vagy vádlottnak anyanyelvén.

Vegyes lakosságú területen elengedhetetlen, hogy a közhivatali állások betöltésénél a nemzetiségi számarány a lehető leghamarabban betartassék. Ez nemcsak a jogegyenlőséget szolgálja, hanem a nyelvhasználat gyakorlati problémáját is megoldja. Magától értetődik, hogy a fontosabb állások betöltésénél különösen figyelembe kell venni a nemzetiségek egyenjogúságát.

De az egyenjogúságot és a nemzetiségi számarányt kell figyelembe venni a közüzemi alkalmazottak, a vasut, a pósta, a telefon, állami gyárak, monopoliumpok stb. személyzetének felvételénél, rangsorbasorolásánál is.

Ugyancsak a számarány figyelembevételével adandók ki az állami, törvényhatósági, községi és egyedárusági jogositványok is, ebben az arányban osztandók ki az állami szubvenciók, ösztöndíjak, segélyek és valamilyen nemzetiséghez, fajhoz vagy álláshoz tartozás semmilyen vonatkozásban sem jelethet előnyt vagy hátrányt egyetlen állampolgárra sem.

A közoktatás terén vezető elvnek kell lennie, hogy ugy az elméleti, mint a szakoktatás a nemzetiségek saját anyanyelvén történjék. Megfelelő helyeken és megfelelő számban állítandók tehát fel elméleti és gyakorlati szakiskolák az ott élő nemzetiségek előadási nyelvével és meg kell szüntetni azt az állapotot, hogy éppen a szegény munkásszülők gyermeke ne tudjon magasabb műveltséget és szaktudást nyerni orosz-

tán csak azért, mert saját anyanyelvén nem tanulhat.

Minden állampolgárnak joga van arra, hogy a legmagasabb műveltséget is megszerezhesse és az államot alkotó minden nemzetiségnek elvitathatatlan joga, hogy a legmagasabb, egyetemi tudást is saját anyanyelvén szerezhesse meg.

Az anyanyelven való oktatás költségeihez minden nemzetiség népessége arányában kell hogy megkapja a szükséges állami hozzájárulást. Megengedhetetlen, hogy a többségben élő nemzet minden kulturális feladatát az állami költségvetésből fedezze, a kisebbségben élő nemzetek kulturális kiadásait pedig sajátmaguk hordozzák.

Sérelmes a törvénytervezetnek az a része is, amely legalább 40 tanköteles gyermek összeszámlálását kívánja meg ahhoz, hogy az állam részükre nemzetiségi iskolát tartson. Ezt a számot 20-ra kell csökkenteni, különben az a veszély fenyeget, hogy éppen a falusi gyermekek sem anyanyelvükön, sem román nyelven nem fognak tisztességesen írni-olvasni megtanulni, annál kevésbé sajátíthatják el az elemi ismereteket.

Elvi szempontból sérelmezendő a törvényjavaslatnak az a rendelkezése, amely a százalékarány megállapítását pusztán csak a népszámlálás adataira bízta. A román népszámlálás nem az anyanyelvet hanem a faji eredetet kutatta, így az anyanyelv kérdése tisztázatlan maradt, viszont a faji eredet kutatása sokszor csődöt mondott vagy erőszakos megoldásra vezetett. A fajkutatás fasiszta csökevény, teljességgel mellőzendő és az új népszámlálásnak az anyanyelv, a legjobban vagy legszívesebben beszélt nyelv megállapítását kell egyik feladatául kitűznie.

A nemzeti kérdés becsületes, lojális megoldása az állam élete és az állampolgárok együttélése szempontjából is rendkívüli jelentőségű. Hisszük, hogy egy újabb nemzetiségi törvényjavaslat fokozottabb mértékben fogja figyelembe venni azokat a megjegyzéseket, megállapításokat és kifogásokat is, amelyeket fentebb vázoltunk

• • • •
közelebb fog vinni a nemzetiségi kérdésnek szocialista szempont-
ból felfogott megoldásához.

MSZP PI
Kövétára